Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Opetushallituksen lausunto hallituksen esityksestä laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Opetushallitus lausuu hallituksen esityksestä (HE 245/2020 vp) varhaiskasvatusta sekä toimialaansa kuuluvaa opetusta ja koulutusta koskevilta osin seuraavaa.

24 §. Tiedonsaantioikeus epidemian havaitsemiseksi, selvittämiseksi ja tartunnan jäljittämiseksi
Opetushallitus esittää harkittavaksi, olisiko epidemian havaitsemiseksi, selvittämiseksi ja tartunnan jäljittämiseksi perusteltua laajentaa 1 momentissa määriteltyä tiedonsaantioikeutta siten, että se kattaisi myös varhaiskasvatuksen sekä opetuksen ja koulutuksen järjestäjiltä saatavat välttämättömät tiedot.

58 c §. Toimenpiteet covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi
Tartuntatautilain 58 §:n mukaan tartuntatautien torjunnasta vastaava viranomainen voi päättää mm. toimialueellaan olevien oppilaitosten sulkemisesta. Käytännössä säännöstä on tulkittu alueellisesti ja paikallisesti siten, että sen perusteella voidaan asettaa myös muita tilojen käyttöä koskevia rajoituksia, kuten väljyys- ja hygieniavaatimuksia. Säännöksen perusteella muun muassa aluehallintovirastot asettivat viime kevätlukukautena koulujen tilojen käyttöä koskevia rajoituksia ja esimerkiksi Helsingin kaupungissa on voimassa tartuntatautien torjunnasta vastaavan toimielimen mainitun säännöksen nojalla tekemä päätös koulujen tilojen käyttöä koskevista väljyys- ja hygieniavaatimuksista (kaupunginhallituksen päätös 4.1.2021 § 2). Viimeksi mainitun päätöksen mukaan Helsingin kaupungin alueella tulee noudattaa velvoittavana Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön 4.8.2020 antamaa suositusta opetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjille koronavirusepidemian aikana.

Kysymys tartuntatautilain 58 §:n mukaisen toimivallan laajuudesta on ollut esillä eduskunnan sivistysvaliokunnan käsitellessä hallituksen esitystä 218/2020. Tuolloin sivistysvaliokunta totesi (SiVM 16/2020), että osa tartuntatautiviranomaisista on tehnyt myös tiloja koskevia ehdollisia päätöksiä koronavirusepidemian aikana. Tartuntatautilain soveltaminen kuuluu valiokunnan mukaan sosiaali- ja terveysministeriön toimialaan.

Esityksen mukaan tilojen käyttöä koskevista rajoituksista ja muista epidemian leviämisen ehkäisemiseksi tarkoitetuista toimenpiteistä säädettäisiin lain uudessa 58 c §:ssä ja sen nojalla valtioneuvoston asetuksessa. Epäselväksi jää, voitaisiinko 58 §:n perusteella edelleen asettaa tilojen käyttöä koskevia rajoituksia ja muita edellä todettuja toimenpiteitä. Opetushallitus katsoo, että 58 §:n ja 58 c §:n suhde tulisi määritellä laissa tai vähintään eduskunnan valiokuntien kannanotoissa.

58 c §:ssä säädetään toimenpiteistä covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi. Tutkimustiedon lisääntyessä tieto epidemian leviämisen tavoista voi tarkentua. Pykälässä olisi perusteltua säätää, että pykälässä tarkoitetun toimijan on epidemian leviämisen ehkäisemiseksi huolehdittava myös muista tilojen turvalliseen käyttöön liittyvistä toimenpiteistä, kuten riittävästä ilmanvaihdosta.

58 c §:n 7 momenttiin ei sisälly valtuutusta antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä pykälän 2 momentin mukaisesta väljyydestä. Myös edellä mainitussa kappaleessa mainituista seikoista voitaisiin säätää tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella valtuutussäännöksen nojalla.

Pykälän mukaisten toimintaohjeiden laatimista varten varhaiskasvatuksen sekä opetuksen ja koulutuksen järjestäjille on tarpeen antaa ohjeistusta ja muuta neuvontaa. Tämä tulisi suunnitella ja toteuttaa yhteistyössä terveydenhuollon ja opetustoimen kesken niin valtakunnallisella kuin paikallisella tasolla. Opetushallitus osallistuu mielellään edellä tarkoitettuun yhteistyöhön.

68 §. Olosuhteet karanteenin ja eristämisen aikana
Pykäläehdotuksen 1 momentissa todetaan, että kunnan on tarvittaessa järjestettävä karanteeniin määrätylle asianmukainen karanteenipaikka ja huolehdittava myös karanteeniin määrätyn ruokahuollosta. Ehdotuksessa tai sitä koskevissa perusteluissa ei ole täsmennetty, tulisiko säännöstä soveltaa ensisijaisesti suhteessa perusopetuslain, lukiolain sekä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ateriaa koskeviin säännöksiin. Tämä voi aiheuttaa epäselvyyttä siitä, onko ensisijainen vastuu ruokahuollon järjestämisestä kunnalla, vai kuuluuko vastuu sen sijaan yksityiselle opetuksen tai koulutuksen järjestäjälle tai valtion oppilaitokselle. Lisäksi se, minkä hallintokunnan vastuulle ruokahuollon järjestäminen kunnassa kuuluu, jää epäselväksi. Opetushallituksen näkemyksen mukaan paikallisella tasolla on olennaista varmistaa, että ateriaetu koulupäivän aikana toteutuu ja että kunta huolehtii tarvittaessa ruokahuollosta.

Kun esityksen mukaan eristäminen voitaisiin toteuttaa eristettävän henkilön asunnossa, pykälässä olisi tarpeen säätää, että kunnan on tarvittaessa huolehdittava myös eristykseen määrätyn ruokahuollosta.

Esityksen toimeenpano edellyttää tiedottamista uusista säännöksistä ja niiden mukaisista velvoitteista. Tehokas tiedottaminen edellyttää viranomaisten yhteistyötä. Opetushallitus tarjoutuu yhteistyöhön tiedottamisessa oman toimialansa osalta.

Johtaja Matti Lahtinen

Lakimies Heidi Saari

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Opetushallituksen asianhallintajärjestelmässä.